

บทที่ 2

การตรวจสอบเอกสาร

จากการตรวจสอบเอกสารเกี่ยวกับการสำรวจ และศึกษาทางอนุกรมวิธานพืชของพรรณไม้ในประเทศลาว พบว่า ประเทศลาวยังไม่มีหนังสือพรรณพฤกษชาติประจำชาติ ในขณะที่ประเทศอื่นๆในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีหนังสือพรรณพฤกษชาติของประเทศแล้ว เช่น Flora of Thailand, Flora of British India, Flora of British Burma, Flora of Malay Peninsula และ Flora of Java หนังสือที่เกี่ยวข้องและสำคัญในการสำรวจและศึกษาพรรณพฤกษชาติของประเทศลาวได้แก่ หนังสือ Flore Générale de L' Indo-Chine, Supplément à la Flore Générale de L' Indo-Chine และ Flore du Cambodge du Laos et du Vietnam

ประวัติการศึกษาพรรณพฤกษชาติของประเทศลาว

การศึกษาพรรณพฤกษชาติของประเทศลาวมีน้อย ซึ่งสรุปการสำรวจที่สำคัญดังนี้

1. ยุคแรก (ค.ศ. 1873-1900) เป็นยุคที่ชาวฝรั่งเศสเดินทางมาสำรวจและเก็บตัวอย่างพรรณไม้ในประเทศลาว เวียดนาม และกัมพูชา ได้แก่

Thorel (1873-1875) นายแพทย์ชาวฝรั่งเศส สำรวจและเก็บตัวอย่างพรรณไม้ในเขตแขวงหลวงพระบาง ได้ประมาณ 2,700 ชนิด และได้รวบรวม และรายงานไว้ ในบทรายงาน 9 เล่ม

Harmand (1885-1888) นายแพทย์ชาวฝรั่งเศส สำรวจและเก็บตัวอย่างพรรณไม้ในเขตสยาม ลาว อานาม (เวียดนาม) กัมพูชา ได้ 2,900 หมายเลข

Orleans (1892) นักท่องเที่ยวชาวฝรั่งเศส ศึกษาและเก็บตัวอย่างพรรณไม้ในเขต ตั้งแต่ตมแก้ง (เวียดนาม) ถึงลาว รวบรวมได้ 221 ชนิด และบรรยายลักษณะของพรรณไม้แต่ละชนิดไว้เป็นหลักฐาน

Dupuy (1900) นักปกครองชาวฝรั่งเศส ที่ประจำการในอินโดจีน สำรวจและเก็บตัวอย่างพรรณไม้ในเขตแขวงหลวงพระบาง ได้ประมาณ 307 หมายเลข

มีการรวบรวมและเก็บรักษาตัวอย่างพรรณไม้ทั้งหมดนี้ไว้ที่พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส

2. ยุคของการสำรวจพรรณพฤกษชาติในประเทศลาว (ค.ศ. 1900-1960) เป็นยุคที่มีการศึกษาพรรณพฤกษชาติของลาว อย่างกว้างขวาง โดยนักพฤกษศาสตร์ชาวฝรั่งเศส ได้แก่

Spire (1903-1919) นายแพทย์ทหารชาวฝรั่งเศส ที่ได้เขียนวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก เกี่ยวกับพืช วงศ์ Apocynaceae ของอินโดจีน สำรวจและเก็บตัวอย่างพรรณไม้ในเขตแขวงหลวงพระบาง รวบรวมได้ทั้งสิ้น 1,187 หมายเลข

Lecomte และคณะ (1905-1952) สำรวจและศึกษาพรรณพฤกษชาติในประเทศลาว เวียดนาม กัมพูชา และสยาม ตามลุ่มแม่น้ำโขงโดยเฉพาะทางฝั่งขวา ศึกษาและสำรวจตัวอย่างพรรณไม้ ของอินโดจีน ประมาณ 90,000 ชิ้น และเก็บรักษาที่พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส จากนั้นได้พิมพ์ผลงานในหนังสือ Flore Générale de L'Indo-Chine รวมทั้งหมด 63 เล่ม ซึ่งเป็นหนังสือที่สำคัญสำหรับการศึกษาพรรณพฤกษชาติของลาว และประเทศใกล้เคียง

Kerr (1909-1934) นายแพทย์และนักพฤกษศาสตร์ชาวไอร์แลนด์ นักสำรวจพรรณพฤกษชาติที่มีชื่อเสียงและเก็บตัวอย่างพรรณไม้ในประเทศไทยได้มากที่สุด สำรวจและศึกษาพรรณไม้ในเขตตั้งแต่เชียงใหม่ นครราชสีมา สวรรณเขตถึงปากลาย รวบรวมได้มากกว่า 21,000 หมายเลข และเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติ กรุงปารีส จำนวน 1,950 ชิ้น

Poiland (1920-1942) นักพฤกษศาสตร์ชาวฝรั่งเศส สำรวจและเก็บตัวอย่างพรรณไม้ในเขตแม่น้ำโขง ตั้งแต่กัมพูชาถึงเขตแดนตองเก้ง รวบรวมได้ประมาณ 32,000 ชิ้น ซึ่งเป็นจำนวนที่มากที่สุดที่ได้สำรวจและรวบรวมมา

Gagnepain (1938-1950) นักพฤกษศาสตร์ชาวฝรั่งเศส ผู้ที่สำรวจและศึกษาพรรณไม้หลายวงศ์ เป็นผู้พบพรรณไม้ชนิดใหม่ถึง 50 สกุล จำนวน 1,250 ชนิด นอกจากนี้ยังได้สำรวจ และศึกษาภาพพรรณไม้อีกครั้งหนึ่ง และพิมพ์ผลงานในหนังสือ Supplément à la Flore Générale de L'Indo-Chine

Vidal (1959) นักพฤกษศาสตร์ชาวฝรั่งเศส รวบรวมชื่อพื้นเมืองพรรณไม้ของชน 3 กลุ่มในลาว ได้แก่ ลาว เมว และข่า และได้พิมพ์ผลงานในหนังสือ Noms Vernaculaires de plantes (Lao, Meo, Kha) en Usage au Laos

Vidal (1960) สำรวจและศึกษาสภาพป่าและพรรณไม้บางชนิดในเขตป่าผสมระหว่างป่าดิบแล้งและป่าเต็งรัง ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 17-18 จากเวียงจันทน์ถึงท่าขอน ได้ศึกษาพรรณไม้จำนวน 66 วงศ์ 135 สกุล และ 207 ชนิด และพิมพ์ผลงานในหนังสือ La Végétation du Laos

นักพฤกษศาสตร์หลายคน เช่น Thorel, Hammand, Spire, และ Poiland ได้กล่าวว่า มีพรรณไม้ในประเทศลาวอีกหลายชนิดที่ไม่ได้ศึกษา และความรู้เกี่ยวกับพรรณไม้ในเขตภาคเหนือของปากลาย แขวงชัยบุรี และแขวงเวียงจันทน์ น้อยมาก ซึ่งพรรณไม้เขตนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับ

เขตตะวันออกของพม่า และเขตภาคใต้ของจีน และจากการศึกษาของ Kerr พบว่า พรรณไม้ในอินโดจีนมีลักษณะคล้ายคลึงกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยเฉพาะพรรณไม้เขตลุ่มน้ำโขงทั้งฝั่งซ้ายและฝั่งขวา

นอกจากการสำรวจศึกษาพรรณพฤกษชาติของลาว ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1905 -1952 แล้ว ใน 40 ปีที่ผ่านมา การศึกษาทางอนุกรมวิธานพืชของพรรณไม้ในประเทศลาวน้อยมาก เนื่องจากสภาวะสงครามอินโดจีนอันยาวนาน

3. ยุคปัจจุบัน (ค.ศ. 1960 ถึงปัจจุบัน) เป็นยุคหลังสงครามอินโดจีน การศึกษาพรรณพฤกษชาติของลาวพบความยุ่งยากหลายประการ อย่างไรก็ตาม ประเทศลาวกำลังดำเนินการศึกษาทางพฤกษศาสตร์ และมีโครงการความร่วมมือของนักพฤกษศาสตร์ลาวและต่างชาติ ที่ให้ความสนใจและศึกษาพรรณพฤกษชาติในประเทศลาว ได้แก่

Tardieu-Blot (1962-1973) นายแพทย์ชาวฝรั่งเศส ศึกษาทบทวนพรรณพฤกษชาติในประเทศลาว พร้อมทั้งแก้ไขเพิ่มเติมในหนังสือ *Flore du Cambodge du Laos et du Vietnam* ตั้งแต่เล่มที่ 2 (1962) จนถึงเล่มที่ 14 (1973)

Aubréville & Leroy นักพฤกษศาสตร์ชาวฝรั่งเศส ได้ศึกษาทบทวนพรรณพฤกษชาติของลาว ตั้งแต่ ค.ศ. 1975 ถึงปัจจุบัน และพิมพ์ผลงานในหนังสือ *Flore du Cambodge du Laos et du Vietnam*

ในปี ค.ศ. 1980 คณะทำงานประเทศเวียดนามได้สำรวจและศึกษาสภาพป่า ในเขตป่าสงวนแห่งนี้ และในระหว่างปี ค.ศ. 1988-1990 กรมป่าไม้ของลาวได้วางแผนการพัฒนาป่าสงวนห้วยยาง ภายใต้การร่วมมือขององค์การ SIDA และ IUCN

Svengsuksa นักพฤกษศาสตร์ลาว และ Vidal (1997) ศึกษาและสำรวจพรรณไม้วงศ์ไม้ยางในประเทศลาว พบ 6 สกุล และ 27 ชนิด และพิมพ์ผลงานในหนังสือ *Les Dipterocarpacees du Laos*

อย่างไรก็ตาม การศึกษาพรรณพฤกษชาติของลาวยังคงดำเนินต่อไป เพราะสภาพป่าไม้และความอุดมสมบูรณ์ทางชีวภาพยังคงเหลือไว้มาก หากโครงการพรรณพฤกษชาติของลาวได้สำเร็จในระดับหนึ่ง ก็จะมีผลทำให้การดำเนินการศึกษา ก้าวสู่การสร้างผลงานค้นคว้าวิจัยในสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องกับพืช เช่น พฤกษนิเวศ พฤกษศาสตร์เศรษฐกิจ พืชสมุนไพร ต่อไป